



KAZDAĞLARI'NIN BAŞINA GELENLER GÜNÜMÜZDE DE "PİŞMİŞ TAVUĞUN BAŞINA GELMİYORSA" EĞER..



**Kazdağları'nın
özverili
"nöbetçilerine"
içten
sevgi
ve
saygılarımla"**

Yücel ÇAĞLAR*

"Tarih öncesi" denilen zamanlardan bugünlere uzanan bir yıkım öyküsü var Kazdağları'nın: Sözgelimi, Kazdağları, o çağlarda özellikle Batı Anadolu'daki uygarlıkların mermer ocakları işlevini; görmüş. Söylencelere göre Troya kentinin birkaç kez yenden yapılmasında gereksinim duyulan mermerin, yanı sıra, ünlü Truva Atı'nın yapımında kullanılan ahşabın bile Kazdağları'ndaki orman ekosistemlerinden sağlanmış. Ardından Avrupa'nın, başta şarap fiçileri için gerekli ahşap olmak üzere orman ürünü gereksinmesi de uzun yıllar Kazdağları'ndan karşılanmış. Bu arada;

- ✓ Kazdağları'ndaki orman ekosistemlerinin içinde ve yakınındaki yerleşmelerde yaşayanların,
- ✓ İstanbul'daki Sarayın,
- ✓ çok sonraları da yerli ve yabancı orman ürünü tüccarları ile kaçakçıların,
- ✓ Cumhuriyet dönemindeyse devlet orman işletmelerinin – 1970'li yıllarda o işletmelerde çalışanlardan birisi de benim ne yazık ki...-

her türlü orman ürünü "alacağının" yine Kazdağları'ndaki orman ekosistemlerinden karşılanmasından uzun uzadıya söz etmeme gerek var mı bilemiyorum. 1993 yılında ulusal park olarak ayrılınca, "- Oh, Kazdağları kurtuldu !" diye nasıl da sevinmişim; gençlik işte... Ancak yanılmışım; kurtulmamış: Özellikle 2000'li yıllardaki siyasal iktidarın, yanı sıra, madencilerin bu denli gözü kara, ormancılığımızı yönetenlerin de bu denli vurdumduymaz olabileceğini öngörememişim. Yazıklar olsun bana...

Neyse, bu yararsız yazıklanmaları bir kenara bırakıp söylemek istediklerimi söyleyeyim.

Kazdağları'nı anlayamayanlar, duyumsamayanlar hiç de az değilmiş doğrusu...

Görmeyenlerden, bilmeyenlerden, önemini kavrayamayanlardan söz etmiyorum. Artık herkes görmese de biliyor Kazdağları'nı, önemini kavrayabiliyor çünkü. Bu, bence, o denli önemli değil. Bence önemli olan, öncelikle, Kazdağları'nı anlayamayanlar, daha doğru bir söyleyişle, Kazdağları'nı duyumsamayanlar. Onlar bakıyor ama ne Kazdağları'ndaki yaşamın özgünlüğünü görebiliyor ne de Sarıkız'ın çığlıklarını duyabiliyor. Gerektiğince görüp duyumsayabilseydiler eğer Kazdağları bu denli şiirsiz, müziksiz kalabilir miydi? Hiç sanmıyorum. Yaşadığımız şu günlerde hem ülkemizde hem de başka ülkelerde insanların giderek başka bir canlı türünün düşünsel ve davranışsal özelliklerini edindiklerini görebiliyorum çünkü. Artık "derdim" bu değil açıkçası; "derdim", Kazdağları'nın sıradan bir sermaye birikim ortamı, kaynağı olarak görülmesi, bilinmesi; ek olarak, bu yalın gerçeğin hâlâ görülememesi. Demem o ki, Kazdağları'nı yalnızca orman ya da su ekosistemi, altın ve gümüş ile mermer vb kaynağı, "ekoturizm merkezi", "oksijen kaynağı", kaçgunluk ya da yazlık konut yeri, görsel güzellik olarak görenler, bilenler de var. Dikkat ederseniz, bunların hemen hemen tümü parasal, daha temelde ise çoğu sermaye kökenli yönelimler ! Kazdağları'nı yalnızca Kazdağları olarak görebilenler, duyumsayabilenler o denli az ki... Baksanıza;

* İletişim: ormanlarindeliisi@gmail.com



Ormanlarımız ve Ormancılığımız Üzerine "Sessiz" Tartışmalar...

- ✓ ne Kazdağları'nı yurt edinmiş Türkmenlerin yüzlerce yıldır sürdürdükleri özgün yaşama kültüründen artık eser kalmadığı,
- ✓ ne de doğru dürüst* bir ormanlık yapmak gibi zorlu bir işten kaçınıp ulusal parkçılık kolaylığıyla yöre halkının içiçe yaşadıkları Kazdağları'ndan soyutlanması

tartışma konusu yapılıyor. Varsa yoksa kesilen ağaç sayısı... İnanır mısınız; 1970'i yılların Kazdağları'ndaki yaşama birliğinin çok renkliliği arıyor, hüzünleniyorum

Yanıtları bilinen sorular...

- Kazdağları'nda neler oluyor?

Çoğunuzun bildiklerini anımsatmamı hoş görürsünüz umarım.

Neler olmuyor ki... Sözgelimi:

- ✓ Ulusal parkçılığın turizmci, ekoturizm olduğu sanılıyor.
- ✓ Kazdağları verilen, kimleri de işletmeye açılan yüzlerce madencilik izniyle delik deşik ediliyor; Kazdağları'nın ekolojik bütünlüğü yeni ağaçlandırmalarla hiçbir zaman onarılamayacak biçimde bozuluyor.
- ✓ Önceki yıllarda yapılan yıkımlar yetmiyormuşçasına suç dosyası oldukça kabarık bir yabancı altıncı şirket ile bu şirketin ülkemizdeki "taşeronu" bir kuruluş Kazdağları'ndaki yaşama birliğini göz göre, üstelik de yasal bir izinle alt üst edebiliyor;
- ✓ Altın ve gümüş madenciliği için izin verilen arazideki yaşama birliğini oluşturan varlıklardan orman ekosistemleri – ağaçları değil! - temel görevi bu ekosistemleri korumak olan ilgili devlet orman işletmesi tarafından yok ediliyor. Bu da bana Ruhi Su'nun -sevgi ve saygıyla anıyorum!- "İr-mak" başlıklı şiirini bir kez daha anımsatıyor:

*"Ağaç demiş ki baltaya
sen beni kesemezdin ama
ne yapayım ki sapın benden
bak şu ağacın bilincine sen
ölen ben, öldüren benden..."*

- ✓ Kimileri Kazdağları'ndaki yıkımın boyutlarını hâlâ çoğunlukla kesilen, kesilecek ağaç sayısı ile ölçüyor; doğal olarak ilgili şirket de siyasal iktidarın çokça yaptığı gibi, bağışlayın, kaç ağaç (!) diktiğini öne sürerek, "kedinin pisliğini örtmesi" deyimini çağrıştırmaya çabalıyor.
- ✓ Anayasanın 135. Maddesine göre "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu" sayılan TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın ne yazık ki "orman mühendisi diplomalı" Genel Başkanı, 4 Ağustos 2018 günü;

"Burada verilen izinde, özellikle Çanakkaleli halkımızın ısrarla ve hassasiyetle üzerinde durduğu Atıkhisar Barajı ile ilgili bir olumsuzluk söz konusu değildir. Ormanda bir katliam yoktur. Yasa ve mevzuatlara aykırı bir durum yoktur."

açıklamasını yapabiliyor. Ben de "ununu elemiş, eleğini asmak üzere" olan bir orman mühendisi olarak bundan çok utanıyorum.

- ✓ Onbinlerce yurttaş Kazdağları'nda daha fazla yıkım yapılmasını istiyor; bu isteğini dişini tırnağına takarak siyasal iktidara anlatmaya çabalıyor. Ne var ki siyasal iktidar, "üç maymunları oynamayı" yeğliyor. Öyle ki termik santrallerin baca filtre takılmasını bir kez daha erteleyen yasayı;

"İnsanımızın temiz havayı solumasına fırsat vermeyen kuruluşları biz ilanihaye çalıştıramayız. Bir tarafta halkım bir tarafta buradaki sermaye var."

diyerek veto eden Cumhurbaşkanı da bu durum karşısında suskun kalabiliyor. O Cumhurbaşkanı ki, bir yandan da;

* Böyle bir deyişle "sürdürülebilir ormanlık" gibi saçma sapan bir söylemden kaçındım aklım sıra 😊



"Denizlerimizin kenarlarında orman alanlarında buraları betona toprağa çevirme gayreti içerisinde olanlar var. Şu para var ya nelere muktedir. Şu kapitalizm nelere muktedir. Orman, morman ne var ne yok kesiyor atıyor götürüyor. Ha oraya ben bir dikey mimari yapayım, oradan da malı götürüyüm. Yapılan iş bu. Yani doğa şöyle olmuş, böyle olmuş umurunda değil." (4 Ağustos 2019)

diyebiliyor

- ✓ Çevre ve Şehircilik Bakanı Kasım 2019'da, 2020 yılı bütçe görüşmelerinin yapıldığı Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda şu açıklamayı yapıyor:

"Çanakkale 'Kirazlı Dağı altın ve gümüş madeni kapasite artışı ve zenginleştirme projesi' kapsamında biz de ilgili bakanlıklarla Cumhurbaşkanı Yardımcısı nezdinde bir araya geldik ve burada hakikaten yapılan bir yanlış olup olmadığının tespiti ve gerekirse verilmiş Ruhsatların durdurulması dahil her türlü süreci o toplantı çerçevesinde değerlendirdik."

Ardından da ekliyor:

"Biz de doğamızı, çevremizi herkes gibi korumak istiyoruz. Bize bırakılmış emanetleri çocuklarımıza en iyi şekilde koruyarak aktarmak istiyoruz ki **bu çerçevede zaten bu süreci de durdurduk**"

Gerçekten de "durdular mı"; hem sonra, neden "durdurma" da tümüyle "bitirme" değil?

- ✓ Birkaç özverili yurttaşımız yıkım yerinin yakınında aylardır "**Su ve Vicdan Nöbeti**" tutuyor. Çadırlarında yatıp kalkıp, kim bilir ne türden olumsuzluklara yoksunluklara göğüs geriyor. Ülkemizdeki belki de en masum eylemlerden birisini yapıyorlar; ne izinsiz ağaç kesiyor ve avlanıyor, ne orman yangını çıkarıyor, ne tarla açıyor, ne bina yapıp yerleşiyor, ne suları kirletiyor, ne de...
- ✓ Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü ile Çanakkale İl Hıfzısıhha Kurulu "Su ve Vicdan Nöbetçilerine" para cezası kesiyor.

Ne yazık ki ben ve benim gibiler üzülme ve kızmaktan başka hiçbir şey yapamıyor. Ne Orman Bölge Müdürlüğü'nün ne de ile Çanakkale İl Hıfzısıhha Kurulu'nun 13 Nisan 2020 tarihinde "oybirliğiyle" (!) aldığı karara dayanarak verilen cezaların gerekçelerini anlamlı buluyorum. Gülünç ötesi, yanı sıra, çok acıtıcı bir işlem bence.

Anayasa ve yasalar ne diyor?

Ülkemizde başta siyasal iktidar olmak üzere çoğunluğun, deyim yerindeyse "kafasına göre anladığı", "keyfine göre" uyguladığı ya da hiç uygulamadığı bir hukuk düzeninin olduğunu Anayasa Mahkemesi Başkanı bile açıklıyor. Ne var ki, ülkemizin 2019 yılındaki "hukukun üstünlüğü göstergesi" sıralamasında, 126 ülke arasında 109, "temel haklar" sıralamasında ise 122. olması bile yadırganmıyor. Böyle bir gerçeklik karşısında aşağıdaki hukuksal anımsatmaların ne işe yarayacağını ben de kestiremiyorum:

- ✓ Anayasamızın artık herkesin bilmesi gereken 56. Maddesini, bilmeyenler için anımsatıyorum:

"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler."

Peki ama, aylardır "Su ve Vicdan Nöbeti" tutan yurttaşlarımız ne yapıyor?

- ✓ Yine Anayasamızın 34. Maddesinde;

"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir."

Peki ama bu madde "Su ve Vicdan Nöbeti" tutan yurttaşlarımızı kapsamıyor mu?



- ✓ Anayasamızın 169. Maddesindeki şu kural, kimleri bağlıyor?

"Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır... Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez..."

Sözgelimi, devlet adına Orman Genel Müdürlüğü'nü, Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü'nü bağlamıyor mu? Bağlıyorsa eğer, bu kuruluşların Anayasanın bu kurallarını gerektiğince yerine getirdiği söylenebilir mi? Bence söylenemez.

- ✓ Oysa Orman Genel Müdürlüğü'nün 3234 sayılı kuruluş yarasının 2. Maddesinde sayılan görevleri arasında;

*"Orman kaynaklarını; ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel faydalarını dikkate alarak, bitki ve hayvan varlığı ile birlikte, **ekosistem bütünlüğü içinde idare etmek**, katılımcı ve çok amaçlı şekilde planlamak, usulsüz müdahalelere, tabii afetlere, yangınlara karşı korumak, **muhtelif zararlıları ile mücadele etmek ve ettirmek**, ..." de*

bulunuyor. İlginçtir; bu görevini ne denli yerine getirdiği en iyimser söylemle tartışmalı olan bir kuruluş, yaptıkları

- ✓ Fırsat bulmuşken 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 2006 yılında yeniden düzenlenen "Çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkelerin" açıklandığı 3. Maddesini de anımsatayım:

a) Başta idare, meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere herkes, çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi ile görevli olup bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.

b) Çevrenin korunması, çevrenin bozulmasının önlenmesi ve kirliliğin giderilmesi alanlarındaki her türlü faaliyette; Bakanlık ve yerel yönetimler, gerekli hallerde meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparlar.

Tutarlı bir hukuk devletimi yönetiminin ne yapması gerekir sizce; olsa olsa 2872 sayılı yasanın bu kuralları doğrultusunda özverili çabalar içinde olan yurttaşlarını ödüllendirmesi değil mi; değilmiş! Çanakkale İl Hıfzısıhha Kurulu'nun belki de Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü'nün yönlendirmesiyle aldığı karara dayanılarak, "Su ve Vicdan Nöbetçisi" özverili yurttaşlarımıza ceza verilmesi de bu gerçeği bir kez daha açıklıkla ortaya koyuyor bence. Neden mi; orman ekosistemleriyle kaplı "devlet ormanı" sayılan arazilerdeki yaşama birliğini korumaya çalıştıkları için!

Peki, ben bu durumu yadırgıyor muyum? Hayır, kesinlikle yadırgamıyorum ! Yadırgamıyorum çünkü tüm bu olanların temel nedenlerini, sözgelimi;

- ✓ ülkemizdeki egemen üretim ilişkilerinin
- ✓ bu ilişkilerinin temel dinamiklerinin,
- ✓ dolayısıyla devletin sınıfsal niteliğinin,

ne olduğunu bildiğimi sanıyorum. Ancak yine de "fena halde" üzülüyor, kızıyor, kaygılanıyorum.

Yazık, çok yazık !

Kimler ne yapıyor?

Marks'ın "Kapitalizm gölgesini satamadığı ağacı keser" sözlerini biliyor olmalısınız. Alamos Gold ile işbirlikçisi yerli şirketin Kazdağları'nda yaptıkları, tam da budur işte. Bu durum yalnızca Kazdağları'nda yaşanmıyor kuşkusuz. Ülkemizin her yanında para edebilecek ne varsa sermaye oralara akın ediyor; akarsulara, kıyılara, "devlet ormanı" sayılan yerlere, dağlara, göllere, otlaklara, tarımsal amaçlarla kullanılabilir verimli arazilere, bozkır ekosistemlerine... Siyasal iktidarın çeşitli yollarla desteklediği bu saldırı durmuyor, durdurulamıyor... Böyleyken, kimileri hâlâ Bertolt Brecht'in olduğu savlanan, "*danaların kesilmesini istemiyorlar ama dana pizolası yemekten de vazgeçemiyorlar*" tutumunu sürdürebiliyor. Sözgelimi, Kazdağları'nda da yaşanan yıkımların temelinde ülkemizdeki egemen üretim ilişkilerinin olağan sonuçları olduğunu ya göremiyor ya da görmez-



den gelmeyi yeğliyor. Dolayısıyla da, söz konusu yıkımın boyutlarını hâlâ kesilen ya da kesilecek ağaç sayısı ile ölçmekte bu denli direniyor. Örneğin;

- ✓ 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 16. Maddesinin birinci fıkrasının 2010 yılında, "biz gece anızın";

"Devlet ormanları içinde maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyeti için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve altyapı tesislerine, fon bedelleri hariç, bedeli alınarak Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilir. ... Devlet ormanları sınırları içindeki tohum meşcereleri, gen koruma alanları, muhafaza ormanları, orman içi dinlenme yerleri, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemlerin bulunduğu alanlarda maden aranması ve işletilmesi, Çevre ve Orman Bakanlığının muvafakatine bağlıdır."

biçiminde yeniden düzenlenmesinden; ilgili yönetmeliklerin bu doğrultuda değiştirilmesinden haberi bile olamıyor; oluyorsa da hiç dert edinmiyor.

- ✓ 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 7. Maddesine, yine 2010 yılında getirilen;

"Özel çevre koruma bölgeleri, milli parklar, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, muhafaza ormanları, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununa göre korunması gerekli alanlar, 1 inci derece askeri yasak bölgeleri, 1/5000 ölçekli imar planı onaylanmış alanlar, 1 inci derece sit alanları ile madencilik amacı dışında tahsis edilen ve Genel Müdürlük tarafından uygun görüş verilen elektrik santralleri, organize sanayi bölgeleri, petrol, doğalgaz ve jeotermal boru hatları gibi yatırım alanlarına ait koordinatlar ilgili kurumlar tarafından Genel Müdürlüğe bildirilir."

ek fıkrayı tartışma gündemlerine almıyor.

Bence bu nedenledir ki doğal süreçlere, ortamlar ile varlıklara özveriyle sahip çıkan yurttaşlarımız "çevreci" olarak adlandırılıp kolayca kamuoyuna aykırı azınlıklar – "marjinaler"?- olarak yansıtılabiliyor. Görünüşe bakılırsa, kimileri böyle bir konumda görülmeğe hoşnut olabiliyor.

Düşünüyorum ve katlanamıyorum !

Yalnızca "koronali" değil, bol yasalı ama hukuksuzluk günlerinde bu içerikte bir tartışma kimleri, ne denli ilgilendirebilir, kestiremiyorum doğrusu. Ama siyasal iktidarın, yurttaşlarımızın anayasal görevlerini yapmalarını, anayasal haklarını kullanmalarını da engellemeye kalkışmasının "koronanın" yol açtığı sorunlardan çok daha önemli olduğunu düşünüyorum. Bir de orman, deniz, göl, otlak, akarsu, kıyı, bozkır, dağ, yayla vb ekosistemleri koruma ile demokrasiyi gerçekten demokrasi yapma savaşımının birbirinden ayrılmaması gerektiğini düşünüyorum. Ancak, çoğunlukla ayrılıyor. Ayrıldığı içindir ki, yıllardır verilen özverili onca emeğe karşın yerel düzeydeki rastlantısal kazanımlar kalıcı olamıyor, gerektiğince yaygınlaşmıyor.

Öte yandan, adım gibi biliyorum; çoğu okur bu değinimi yine "fazla politik" (!) bulacak. Doğrudur; bu değinim de "fena halde politiktir" 😊 Öyle olmasını zorunlu görüyorum, çünkü. Gönlüm isterdi ki, daha yetkin "politik" bir değini yazabilseydim. Açıktır ki bunu inat için söylemiyorum.

Bu düşüncelerle Kazdağları'nda "Su ve Vicdan Nöbeti" tutan yurttaşlarımıza bir kez daha içtenlikle teşekkür ediyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Bu yurttaşlarımız yalnızca Anayasal görevlerini yapmaya, haklarını kullanmaya çalışıyor; ne ekosistemlerini yağmalıyor ne de yabancılaşma zarar veriyor ama ceza alıyorlar. İşte buna katlanamıyorum !



Kazdağları'nın göz göre göre bu duruma getirilmesine nasıl katlanabilirim ki?



(Fotoğraflar: İbrahim ELMAN; Edremit-Balıkesir)